

Перцептивний зміст антропостереотипів із густативним компонентом

Т. Ф. Семашко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

*Corresponding Author. E-mail: semashko.tat@yandex.ua

Paper received 11.03.16; Accepted for publication 25.03.16.

Анотація. У пропонованій розвідці на лексикографічному матеріалі розглянуто етнокультурні стереотипи із густативним компонентом: з'ясовано специфіку мовної репрезентації сенсорних комплексів, якими виступають перцептивні антропостереотипи; означено зону потенційної стереотипізації; описано різномірні мовні засоби, що зумовлюють градацію сенсорної ознаки.

Ключові слова: чуттєве сприйняття, густативний модус перцепції, перцептивні стереотипи, антропостереотипи.

Тісний взаємозв'язок категоризації з системою сприйняття світу п'ятьма органами чуття, з одного боку, і з обробкою сенсомоторних і перцептивних даних за допомогою мови [3, с. 307], з іншого, робить актуальними дослідження специфіки мовної репрезентації сенсорних ментальних комплексів, якими виступають перцептивні етнокультурні антропостереотипи – певні усталені, відносно усвідомлені, регулярно відтворювані ментальні структури, які на рівні емоційного та асоціативного сприйняття фіксують результати профілювання світу етнічною свідомістю, та об'єктивовані різномірними мовними засобами, що є відбитком лінгвокультурно значимої інформації.

Оскільки стереотипи є результатом систематизації феноменів у свідомості, відповідно, відомості про них можуть бути отримані лише за умови вивчення системи мовних фактів, які повинні вестися як у синхронному, так і в діахронному аспектах одночасно, бо «будь-який повний синхронний опис мови не може обійтися без поняття архаїзму та інновації» [4, с. 40]. У своєму дослідженні ми відштовхуємося від матеріалів «Словника української мови: в 11-ти томах (1970-1980) – далі СУМ», що є надійним джерелом вивчення лінгвокультурних феноменів у діахронії. Аналіз стереотипів сенсорного сприйняття, зафіксованих матеріалами СУМ, уможливить розв'язання питання щодо фіксації та способів тлумачення відповідного лексичного шару української мови; дозволить виявити та встановити ступінь інформативної достатності відповідного ілюстративного матеріалу; дасть змогу зробити висновки щодо способів розкриття значень етностереотипів; дозволить з'ясувати питання щодо їх усталеності в українській лінгвокультурі. Означимо, що коло наших пошуків обмежено базовими лексемами одного із п'яти перцептивних модусів – густативного, роль якого у системі відчуттів є досить вагомою і значимою у житті людей.

Лексика на позначення смаку в лінгвістиці упродовж багатьох десятиліть була об'єктом вивчення науковців. У полі зору дослідників ономазіологічний, лексико-семантичний та номінативний аспекти; етимологічні, семантичні та функціональні особливості густативної лексики, зв'язок із іншими словами всередині лексико-семантичної групи та за її межами тощо (Х. Альтнер, Л. Ашкіназі, Т. Барлас, М. Білоус, М. Борисенко, І. Гайдаєнко, К. Герасимова, Н. Гутова, А. Висоцький, П. Воробець, Н. Вострякова, О. Жаркова, С. Караваєва, Л. Кім, Ж. Лечицька, О. Макарова, Т. Матвєєва, М. Мохосєєва, М. Петришин, М. Піме-

нова, В. Сідельникова, Л. Собчук, Н. Тимейчук, Л. Ширіна Л. Нган, та ін.). Смак при цьому визначається як процес сприйняття, що означає участь вищих когнітивних елементів, які інтерпретують сенсорну інформацію [2, с. 324]. Попри велику кількість напрацювань, густативний компонент як складова етнокультурних антропостереотипів не став предметом зацікавлення науковців. Вивчення потенціалу останніх в аспекті лінгво-когнітивного аналізу дозволить розкрити національну специфіку їх внутрішньої організації та з'ясувати, як відбувається опрацювання інформації про світ у свідомості носіїв української лінгвокультури.

Традиційно виокремлюють чотири основних смакових відчуття: солодкий, солоний, гіркий і кислий, яким у мові відповідають чотири первинні назви смаку *солодкий, солоний, гіркий, кислий*. Відповідні назви характеризуються властивістю виражати ознаки предметів не через відношення до інших предметів, дій чи обставин, а «безпосередньо, семантикою власної основи. Вони сприймаються як непохідні і морфологічно не співвідносяться з іншими частинами мови». Первинні назви простих смаків пройшли найдовший шлях розвитку, результатом чого є їх семантична незалежність, високий ступінь узагальнення, немотивованість, стилістична нейтральність, словотвірна продуктивність, що дозволяє означити останні як базові позначення смакових якостей, які «характеризуються найбільш розвиненою, порівняно з іншими назвами смаку, багатозначністю» [1, с. 5].

За матеріалами СУМ, кількісно домінуючими є антропостереотипи чуттєвого сприйняття, заґрунтовані на власне сенсорній ознаці, базовим компонентом яких є прикметники *гіркий, кислий, солодкий, солоний*, що виступають назвами основних видів смакових відчуттів, та передають ядерне значення 'який має своєрідний смак'. Пор.: *солодкий* 'який має смак, властивий цукрові, медові і т. ін.; протилежне гіркий, кислий, солоний' [СУМ, Т. 9, с. 446]; *гіркий* 'який має своєрідний їдкий, різкий смак (напр.: хіна, гірчиця)'; 'протилежне солодкий' [СУМ, Т. 2, с. 74]; *солоний* 'який містить у собі сіль і має характерний смак, що його надає сіль' [СУМ, Т. 9, с. 451]; *кислий* 'який має своєрідний гострий смак, схожий на смак оцту, лимона тощо' [СУМ, Т. 4, с. 153]). Очевидно, що означені густативні номінанти є основними видовими назвами загального поняття «смак» і протиставляються у свідомості мовців як назви різних смаків. Поняття, що формують їх сигніфікати з логічної

точки зору, є рівноправними, де кожна із наведених номінацій може протиставлятися трьом іншим (солодкий – протилежне гіркий, кислий, солоний; кислий – означає не солоний, не гіркий і не солодкий тощо). У семантичному змісті ядерних смакових назв виявляються інтегруючі (об'єднуючі) компоненти: 'ознака' – 'якість' – 'смак' і диференційні, що являють собою ознаки видової розрізненості: 'солодкий' – 'гіркий' – 'кислий' – 'солоний'. Отже, семантичні зв'язки відповідних номінацій у логічному плані засновані на порівняльних, сумісних поняттях, що перебувають у відношеннях перехресцування, а лінгвістично – на змістовій схожості й відмінності їх як мовних одиниць [1, с. 53]. Такі стереотипи виформовують узагальнений образ у межах субмоделі «гастрономічні уподобання», що уможливує з'ясування загальної спрямованості еталонних ознак (бажаних та небажаних), у результаті чого перцептивний образ постає з чітко окресленим типовим комплексом характеристик.

Мовленнєва актуалізація базових густативних ад'єктивів відбувається в атрибутивних конструкціях, де об'єктом референції виступають номінації, розподілені у межах різних тематичних груп: а) назви рослин, їх частин і плодів, яким внутрішньо властивий певний смак: *виноград, ягода; полин, редька, хрін; лимон, щавель, терен* та ін. б) харчові продукти, напої, страви, ліки тощо, яким властивий певний смак: *перець, горілка, гірчиця; льодяник, цукерка, шоколад* та ін. При тому відповідна якість сприймається як результат особливого способу приготування: *борщ, квас, капуста; пиріг, тістечко, варення; тараня, оселедець, огірок* та ін.; в) речовини, для яких зазначена якість є внутрішньою характеристикою: *мед, цукор; сіль, ропа; оцет, кислота* та ін.; г) родові та видові поняття смакового відчуття: *смак, присмак*. Результатом поєднання означених густативних номінантів із об'єктом референції є антропні етнокультурні стереотипні образи: *солодкий мед, солодкий цукор, солодкий виноград, солодкий качан, солодка ягода, солодкий сік, солодкий пиріг, солодкий пряник, солодке тістечко, солодке варення, солодкий чай; гіркий полин, гіркий корінь, гірка редька, гірка цибуля, гірка горілка, гіркі ліки; кислий терен, кислий (квасний) борщ, кислий квас, кисла капуста; солоня тараня, солоний оселедець, солоне сало, солоня сіль, солоня ропа* та ін., актуалізовані монопрофільною сенсорною ознакою.

Найвиразнішим лексичним підсилювачем стереотипного образу за вихідною густативною ознакою, є троп осі псевдототожності – порівняння – акт думки, спрямованої на встановлення схожості, як і на виявлення в об'єкті порівняння нових властивостей. Об'єктами порівняння таких стереотипних образів є реалії, що містять відомі українському етносу ознаки. Для ознаки 'солодкий' такими виступають: *мед, цукор, цукерка, варення, шоколад, виноград, пряничок* (напр., *солодкий, як мед; солодкий, як цукор; солодкий, як цукерка; солодкий, як варення; солодкий, як шоколад; солодкий, як виноград; солодкий, як пряничок*); для ознаки 'гіркий' об'єктами зіставлення виступають: *гірчиця, перець, полин, редька, хрін* (напр., *гіркий, як перець; гіркий, як полин; гіркий, як редька; гіркий, як хрін; гіркий, як гірчиця*); об'єктами порівняння атрибута 'солоний' є: *ропа, сіль, тарань,*

огірок, сльоза (напр., *солоний, як ропа; солоний, як сіль; солоний, як сльоза; солоний, як тарань; солоний, як огірок*); для ознаки 'кислий' об'єктами зіставлення виступають: *лимон, щавель, оцет* (*кислий, як лимон; кислий, як оцет; кислий, як щавель*). При тому зауважимо, у позиції об'єкта зіставлення до предмета дескрипції представлені як усталені об'єкти порівняння, що сходять до етнічних еталонів: *мед, цукор, полин, редька, хрін, ропа, сіль, щавель, огірок, лимон, сльоза* та ін., так і неусталені: *цукерка, шоколад, варення, тарань, оцет* та ін. У порівняльній конструкції і усталені, і неусталені об'єкти порівняння містять яскраво виражені ознаки, які є характерними для українського етносу в певних умовах, і як наслідок використовуються для характеристики пізнаваного – суб'єкта порівняння.

За ступенем активності домінують об'єкти зіставлення, що тяжіють до предметної феноменології та сходять до етнічних еталонів (пор. *Груші були здорові, як кулаки, та солодкі, як мед* [СУМ, Т. 9, с. 446]; *Пахло ... солодкими, як цукор, очеретяними штичками* [СУМ, Т. 11, с. 524]; *Є слова гіркі, як полин, є недостиглі слова* [СУМ, Т. 5, с. 300]; *Юшка була солоня, як ропа* [СУМ, Т. 8, с. 880]). Означена сполучуваність є зоною потенційної стереотипізації у межах якої формуються регулярно повторювані історичнозумовлені стереотипні образи.

Особливо вартісною видається співвіднесеність густативної ознаки, що градується глибоко національними синтаксичними конструктами, як от: *солодкий, аж нудить; солодкий, аж надто; солодкий, аж приторний; солодке, аж з душі верне; солодкий, аж у душі злипається; гіркий, аж дихання забиває; солоний, аж язик пропікає; такий кислий аж скривився; кислий, аж зуби (язика) зводить; квасний, що аж очі на лоба вилазять; кривиться, як од кислого; кислий, аж страх; кисле, аж в рот тисне*, які індивідуалізують якості, що позначаються, та виступають засобом уточнення їх інтенсивності (зачасту надмірної).

Густативні лексеми у структурі стереотипних номінацій конкретизують та інтенсифікують свою співвіднесеність із денотативною реалією за допомоги додаткових мовних засобів, які вказують на ступінь вияву названої якості (недостатньої, достатньої чи надмірної) у більш широкому контексті, наприклад, *смак приємний, у міру солоний; дині такі солодкі; в міру кислий квас; надмірно кислий смак хліба; вода якась ніби гірка* та ін. Наведені форми є засобом повторної ідентифікації смакової якості, що вже названа засобами первинної номінації, тому їх можна визначити як додаткові прямі найменування, які є одним із засобів градації смакової якості.

За необхідності семантичну і аксіологічну значимість смакової ознаки увиразнюють і градуують «переходи» від звичайного ступеня вияву смакової ознаки до вищого та нижчого ступенів міри вияву ознаки, за допомоги форм якісної оцінки, показниками якої слугують словотвірні морфеми, які утворюють нові лексико-семантичні одиниці [5, с. 132]. Специфічні афікси, виступають мотивуючими елементами та диференційними ознаками. Так, більшу або перебільшену міру вияву смакових якостей у структурі антропостереотипів, заґрунтованих на моносенсорній

ознаці, передають густативи *солод-ший, солоденький, солодючий, солодючий, надсолод-кий; кислючий, кислючий, прекуслий, кисліший; гіркуватий, гіркіший, гіркущий, гіркучий, прегіркий; солоніший, солонючий, солонючий*; складні форми слів, одна з яких може бути префіксована, як от: *солодкий-солодкий, кислий-кислий, кислючий-прекус-лючий, гіркий-прегіркий* та ін. Номінації смаку *солодкуватий, гіркуватий, кислуватий, кислявий, кисленький, солонуватий* та ін. виражають неповноту вияву смаку, меншу міру його вияву. Означені номінації є семантичними синоніми, тотожними за предметнопонятійним значенням, які є продовженням синонімічного ряду, що виражають значення базових смаків (пор. *кваша солоденька, страва солодша, кислючі яблука, вода гіркувата, піт солонуватий* та ін.).

Відтінок недостатнього ступеня вияву ознаки додатково умотивовує і базовий компонент сполучення – іменник *присмак* (*присмак* – «додатковий смак у чому-небудь» [СУМ, Т. 8, с. 26]). Пор. *Йому здалося, що вода має якийсь неприємний, гіркуватий присмак* [СУМ, Т. 8, с. 26]). Означені номінації, окрім об'єктивного лексичного значення, містять значення суб'єктивне – передають ставлення мовця (позитивне/негативне) до висловленої думки.

Градація якісної ознаки продукує рух по сенсорній шкалі, що зумовлює розвиток у змісті антропних стереотипних образів «гастрономічної» субмоделі додаткових значень, мотивованих внутрішнім змістом як густативних компонентів, так і об'єктів характеристики. Зокрема, проекцію у ментальну сферу отримує субстантивований прикметник *солодке* (напр. *Обід: борщ з кашею, голубці, курчата й солодке* [СУМ, Т. 2, с. 119]), що розвиває сенсорноментальне значення 'солодка страва – фрукти, компоти і т. ін., які подаються наприкінці обіду', 'десерт'. Додатковий конотативний відтінок ментальної сфери у значення 'із характерним смаком, що його надає сіль' вносить стала ознака, яка набуває ознаки за дією – дієприкметник *просолений* у структурі антропного стереотипу формує сенсорноментальне значення 'просочувати, насичувати сіллю' (*Січкар. впаковував у мішки з зерном кусні добре просоленого сала* [СУМ, Т. 8, с. 291]; *На столах страви-страви, так батечку мій! .. там і яєшні... і холодою з раками і з просоленою осятринкою* [СУМ, Т. 8, с. 291]). Шляхом образних асоціацій, які умотивовані хазяйновитістю представника українського етносу, означені образи опосередковано засвідчують формування додаткової семи 'про запас'.

Ментальна складова спостережена і в змісті усталених сполучень, які потрактовані нами як мовні одиниці спеціальної комунікації – національні терміни, які усувають розбіжності між індивідуальними знаннями індивіда та знаннями усього мовного колективу. Стереотиптерміни із густативним компонентом демонструють первинну позицію несенсорного значення, що знайшло свій вияв у назвах деяких рослин зі вторинною сенсорикою. Такі стереотипні образи у межах фітоморфної субмоделі розвивають ментально-сенсорні значення, як от: *солодкий перець* 'певний сорт перцю, який уживається як приправа' (*При вирощуванні на насіння потрібна просторова ізоляція*

солодких сортів перцю [СУМ, Т. 8, с. 301]); *солодкий горох* 'польова і городня трав'яниста рослина родини бобових з круглим насінням' (*Мамо, а солодкий горох ми посадимо тут?* [СУМ, Т. 9, с. 446]); *солодкий корінь* (те саме, що солодець; локриця) 'багаторічна рослина родини бобових, корінь якої використовують у промисловості та медицині', або виходять за межі сенсорного значення та у межах моделі «зовнішній щодо людини світ» розвивають ментальні значення: *кислі ґрунти* 'ґрунти, у яких є вільні й увібрані іони водню та алюмінію' (*На Поліссі переважають кислі дерновопідзолисті ґрунти* [СУМ, Т. 4, с. 153]); *кисла сіль* 'сіль, що містить водень, здатний заміщуватися металом' (*Кислим називається фіксаж, до складу якого введена кисла сіль або слабка кислота* [СУМ, Т. 4, с. 153]).

Спостережено, що смакові номінації як структурні компоненти антропних стереотипів є, у переважній своїй більшості, виразно аксіологізовані. Так, солодкий смак викликає приємні відчуття. Тому, на основі прямого номінативного значення ад'єктив *солодкий* у структурі стереотипу продукує позитивномарковані конотації 'приємний на смак', 'смачний', що реалізуються контекстом (...*пиріг. Солодкий, ... в роті так і тане* [СУМ, Т. 9, с. 446]; *Груші були ... солодкі, як мед* [СУМ, Т. 9, с. 446]).

Носіями позитивної аксіології, яка zarazом виконує функцію підсилення смакової ознаки, є і прикметник *медовий* (*медвяний*), де оцінка прочитується його внутрішньою формою 'солодкий, як мед'. Правомірною видається думка щодо прикметника *медовий* як вторинної назви атрибута 'солодкий', що позначає ускладнену смакову якість, та прочитується як такий, що має більш насичену якість ніж *солодкий*, та у структурі етнокультурних стереотипів виконує функцію семантичної градації (*Цей медовий, цей чудовий плід* [СУМ, Т. 10, с. 95]), чи функцію градаційного уточнення, яка особливо чітко проявляється при контактному вживанні з етнічною номінацією (*Прозорі дині наче стікали солодким медовим соком* [СУМ, Т. 4, с. 664]). При тому ад'єктив *медовий* може виступати як «самостійний» конкретизатор ознаки (*Чорний дрізд у муравах шовкових шукає спілих, медових ягід* [СУМ, Т. 9, с. 527]), так і у складі композитив-атрибутив (*Ми принесемо богині смокви медово-солодкі* [СУМ, Т. 9, с. 414]) та композитив-номінантів (*Тут ворохи солодких пряників-медовиків, в'язки бубликів* [СУМ, Т. 9, с. 446]).

Аналіз сполучуваності ад'єктивів *гіркий, солоний* та *кислий* свідчить про те, що в їх змісті наявний надлишок виявлення названої якості – звідси й негативна їх аксіологія, зумовлена естетико-емоційним фоном сприймання (*Єсть іще плинні осібні, гіркі, нестерпучо солоні* [СУМ, Т. 6, с. 582]; *Певно докучила тобі гірш за редьку гірку* [СУМ, Т. 6, с. 754]; *Чорний терен красувався з-під зеленого листу, а покоштував, такий-то вже кислий прийшовся* [СУМ, Т. 4, с. 153]; *Огірок дуже кислий, без усякого смаку* [СУМ, Т. 9, с. 392]). При тому зауважимо, у контексті може відбуватися нейтралізація негативної оцінки якості, яка позначається за рахунок уведення носія позитивної оцінності – ідентифікатора *смачний* (пор. *Терен осінній смачний* [СУМ, Т. 11, с. 213]; *Вони*

[лісові ягоди] були такі кислі, такі смачні! [СУМ, Т. 11, с. 624]).

Отже, матеріали СУМ засвідчують широкий стратум дистрибуції сполучуваності густативної ознаки, де ядерну зону утворюють лексеми *солодкий, солоний, гіркий, кислий* – назви простих (первинних) смаків. Текстові матеріали засвідчують високий ступінь тождності використання означених лексем у прямому вживанні, як структурних компонентів антропних етнокультурних стереотипів, заґрунтованих на власне сенсорній ознаці, які виформовують узагальнений стереотипний образ у межах субмоделі «гастрономічні уподобання». Сполучуваність означених густативних ад'єктивів із об'єктами референції (іменниками різних тематичних груп) є зоною потенційної

стереотипізації у межах якої формуються регулярно повторювані перцептивні антропостереотипи, актуалізовані монопрофільною сенсорною ознакою, градація якої зумовлена різнорівневими мовними засобами. Такі образи є етнічно проакцентованими; вирізняються яскраво вираженою аксіологією (позитивною/негативною); вони сконцентровані та узгоджують у своєму семантичному полі своєрідну палітру смакової сенсорики, що формує поле відмітних смакових уподобань, яке об'єднує представників українського етносу.

Низка ментальних операцій зумовлює формування стереотипів із густативним компонентом, що втратили зв'язок із перцептивною ознакою. Аналіз останніх – у подальших розвідках автора.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гайдаєнко І. В. Назви на позначення смаку: етимологія, семантика, функціонування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / І. В. Гайдаєнко. – Херсон, 2002. – 17 с.
2. Иванов В. В. Славянские языковые моделирующие семиотические системы / В. В. Иванов, В. Н. Топоров. – М., 1965. – 247 с.
3. Кубрякова Е. С. Язык и знание: На пути получения знаний о языке: Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира / Е. С. Кубрякова. – М. : Языки славянской культуры, 2004. – 560 с.
4. Курилович Е. О методах внутренней реконструкции / Е. Курилович // Новое в лингвистике, Вып. IV. – М. : Наука, 1965. – С. 36-44.
5. Филин Ф. П. О слове и вариантах слова / Ф. П. Филин // Морфологическая структура слова в языках различных типов. – М.-Л. : Изд-во Моск. гос. ун-та, 1963. – С. 128-133.

REFERENCES

1. Haydayenko I. V. Nazvy na poznachennya smaku: etymolohiya, semantyka, funktsionuvannya : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. filol. Nauk : spets. 10.02.01 «Ukrayin'ska mova» / I. V. Haydayenko. – Kherson, 2002. – 17 s.
2. Yvanov V. V. Slavyanskye yazykovye modelyruyushchye semyotycheskye systemy / V. V. Yvanov, V. N. Toporov. – M., 1965. – 247 s.
3. Kubryakova E. S. Yazyk y znanye: Na puty poluchenyya znanyu o yazyke: Chasty rechy s kohnytnvnoy tochky zrenyya. Rol' yazyka v poznanyu myra / E. S. Kubryakova. – M. : Yazyky slavyanskoy kul'tury, 2004. – 560 s.
4. Kurylovych E. O metodakh vnutrenney rekonstruktsyy / E. Kurylovych // Novoe v linyhvystyke, Vyp. IV. – M. : Nauka, 1965. – S. 36-44.
5. Fylyn F. P. O slove y varyantakh slova / F. P. Fylyn // Morfolohyeheskaya struktura slova v yazykakh razlychnykh tyfov. – M.-L. : Yzd-vo Mosk. hos. un-ta, 1963. – S.128-133.

ДЖЕРЕЛО ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

СУМ – Словник української мови : в 11 т. / [гол. ред. кол. І. К. Білодід]. – К. : Наукова думка, 1970-1980.

Perceptual content of ethnic stereotypes flavoring mode of perception (on lexicographical material)

T. Semashko

Abstract. The article on the materials «Dictionary of Ukrainian language: in 11 volumes (1970-1980)» considered ethnic and cultural stereotypes flavoring mode of perception, which play an important role in the linguistic representation of reality. The author defined the specificity of language representation of sensory systems, which are the perceptual ethnic stereotypes; it noted a potential area of stereotyping; isolated multilevel language tools that contribute to the gradation characteristic touch. Stereotypes of the flavoring component is concentrated in its semantic field is a kind of palette of taste sensation, different from other cultures, form field distinctive taste preferences, which brings together representatives of the Ukrainian ethnos.

Перцептивная составляющая антропостереотипов с вкусовым компонентом (на лексикографическом материале)

Т. Ф. Семашко

Аннотация. В статье на материалах «Словаря украинского языка: в 11-ти томах (1970-1980)» рассмотрены этнокультурные стереотипы с густативным компонентом, которые играют важную роль в процессе языкового отображения действительности. Автором определена специфика языковой репрезентации сенсорных комплексов, которыми выступают перцептивные антропостереотипы; отмечено зону потенциальной стереотипизации; выделены разноуровневые языковые средства, обуславливающие градацию сенсорного признака. Стереотипы из вкусовым компонентом концентрируют в своем семантическом поле своеобразную палитру вкусовой сенсорики, отличную от других культур, формируют поле отличительных вкусовых предпочтений, которое объединяет представителей украинского этноса.

Ключевые слова: чувственное восприятие, густативный модус перцепции, перцептивные стереотипы, антропостереотипы.